

L'activitat conjunta de les ONGD

La Federació Catalana d'Organitzacions No Governamentals per al Desenvolupament (ONGD)

Rafael Grasa*

Arreu del món les ONGD tendeixen a agrupar-se per dos motius. Primer, per defensar més i millor els objectius i canvis socials que implica la noció de desenvolupament, particularment un nou tipus de relacions sud-nord i, per tant, unes noves relacions internacionals. En aquest cas, agrupar-se és una forma d'aconseguir amplificar les veus individuals a l'hora de pressionar els poders públics i les organitzacions intergovernamentals, i de sensibilitzar l'opinió pública. Segon, per realitzar conjuntament actuacions específiques, al nord i al sud. Naturalment, la forma en què es concreta l'agrupació de les ONGD varia molt, tanmateix hom pot parlar de dos grans sistemes, no incompatibles: a) establiment de coordinadores i federacions, normalment d'abast intrafronterer (que poden aplegar organitzacions de tot el territori estatal, d'àmbit nacional o autonòmic, o bé local); b) xarxes internacionals, que apleguen organitzacions del nord, del sud o bé del sud i del nord.

La **Federació catalana d'ONGD** correspon al primer tipus de fórmula i aplega organitzacions amb presència social al Principat que, clarament, es dediquen a tasques relacionades amb la cooperació per al desenvolupament. Es fundà i legalitzà l'any 1989, i recull una ja antiga experiència de coordinació, inclosa la fundació a Catalunya de l'actual Coordinadora Estatal. El catalitzador fou la campanya unitària realitzada l'any 1988 –tal com proposava la campanya del Consell d'Europa– d'on sorgí la idea de fer legal el que ja era real: el creixent treball conjunt. En legalitzar-se recollí als estatuts els dos objectius esmentats (amplificar la veu de les ONGD en la tasca d'interlocució amb les administracions; fer actuacions conjuntes) i també –a l'esperit i a la lletra– una voluntat clara: combinar la diversitat amb el treball compartit i unitari. Actualment està formada per **més d'una seixantena** d'entitats d'ideari, àmbit d'actuació i personalitat jurídica plural i heterogènia (d'acord amb la normativa legal vigent, han de ser fundacions o associacions).

A diferència del que s'esdevé a d'altres països de la Unió Europea, on sovintegen les coordinadores o federacions entre organitzacions d'ideari o ideologia

semblant, la Federació Catalana (a l'igual de les altres existents d'àmbit nacional o espanyol) és una entitat unitària, que agrupa entitats amb idearis diferents. Això, però, no vol dir que no hi hagi un pòsit comú ni que hom pugui acceptar no importa qui. Concretament, les entitats han de reunir certes **característiques** per poder federar-se:

- ser realment no governamentals, és a dir, no tenir dependència orgànica ni subordinació funcional de cap administració pública estatal, intergovernamental o local.
- no tenir ànim de lucre.
- tenir personalitat jurídica, com també una mínima antiguitat i activitat pública constatable en el camp de la cooperació al desenvolupament.
- comptar entre les seves finalitats estatutàries amb la cooperació al desenvolupament dels països del Sud.
- tenir domicili social a Catalunya i treballar realment al Principat.
- acceptar els estatuts de la Federació i, en el futur immediat, un cop aprovat ja per l'Assemblea, el codi ètic i de conducta.

Els principals objectius de la Federació, des del seu naixement, han estat els següents:

- organitzar actuacions coordinades i conjuntes dels membres en tots els camps per la cooperació al desenvolupament.
- fomentar i facilitar la relació amb les institucions públiques i privades catalanes en qüestions de cooperació.
- influir en la vida de les institucions polítiques catalanes des de una perspectiva **apartidària** en pro dels objectius vinculats al desenvolupament.
- coordinar-se amb altres entitats afins d'àmbit català (com el Fons Català o la Plataforma pel 0,7% i més), estatal (Coordinadora Espanyola i coordinadores autonòmiques) i internacionals (Comitè d'Enllaç de les ONGD europees amb la Comissió Europea).
- sensibilitzar la ciutadania entorn de la situació internacional.
- fomentar l'associacionisme i la participació voluntària en les ONGD i entitats afins.
- exercir accions de pressió envers els Governos i Administracions públiques per tal que promoguin noves polítiques de cooperació, basades en la solidaritat i no en els interessos geoestràtics, polítics o comercials.

– potenciar l'anàlisi, l'intercanvi d'idees, la feina responsable, la reflexió i l'autocrítica entre les diferents ONGD.

Especialment important en la història recent de la Federació ha estat l'elaboració, durant més de 15 mesos, del Codi Ètic i de Conducta de la Federació. És el primer aprovat a Espanya (juny de 1997), i entrarà en vigor la tardor de 1997, un cop modificats els Estatuts de la Federació per a poder establir que les organitzacions estan obligades pel Codi Ètic i de Conducta vigent; un cop transcorreguts els dos mesos previstos per a la ratificació. Pot, doncs, parlar-se d'una **refundació** en un sentit limitat, atès que amb la modificació dels Estatuts les ONG federades estaran vinculades a dos documents: els Estatuts i el Codi Ètic i de Conducta vigents.

Les raons de l'elaboració d'aquests documents, segons es va aprovar a l'Assemblea de la Federació el 14 de març de 1996, són un bon resum del que preocupa a la Federació. La iniciativa sorgí de la constatació que durant els darrers anys, les relacions nord-sud, la cooperació per al desenvolupament i les ONGD estan en procés de canvi. A més, la societat mira amb creixent interès el que s'esdevé en el camp de la solidaritat i la cooperació. Els canvis esmentats, l'interès de la societat i el creixement de les ONGD en els darrers anys (en nombre, recursos utilitzats, presència ciutadana i social, capacitat d'incidir en les administracions, col·laboradors i membres, etc.) han demostrat ja fa algun temps la necessitat de reflexionar, aclarir, consensuar i definir amb precisió alguns aspectes cabdals de la forma de ser, organitzar-se i actuar de les ONGD. Aquesta major presència pública ha fet que, recentment, sigui també el context extern (administracions, mitjans de comunicació, etc.) el qui demani una traducció pràctica d'aquesta reflexió; atesa la possibilitat de mala utilització de la imatge, fins ara positiva, de les ONGD.

Resultat final, un mandat que explicitava que la proposta havia d'elaborar-se amb el màxim consens i transparència per permetre que els criteris i principis que reflecteixi siguin assumits i acomplerts per totes les organitzacions compromeses amb ell. «(i que) hauria d'incorporar mecanismes, instruments i òrgans de control i verificació respecte del compliment del seu contingut i, si s'escau, eventuales mesures de sanció».

* Professor de Relacions Internacionals de la Universitat Autònoma de Barcelona i actual president de la Federació

El document aprovat està dividit en dos apartats. El primer, ordenat en diversos capítols, recull el contingut substantiu del codi: la identitat de les ONGD, el consens bàsic sobre com entendre la cooperació i el desenvolupament, els criteris generals d'actuació (amb les administracions, les contraparts del sud, les altres ONGD, etc.), criteris d'organització interna, així com les pautes que han d'informar les pràctiques comuni-

catives, publicitàries i d'ús d'imatges. El segon, de tipus formal, es dedica a l'aplicació, difusió i compliment del codi (que inclou mecanismes de seguiment i d'eventuals sancions).

Vuit anys després de la fundació, hom pot concloure que la Federació i les entitats que aplega i representa han caminat durant aquest temps maldant per combinar i fer realitat dues afirmacions sorgides d'intel·lectuals del Sud:

que la solidaritat és la tendresa dels pobles (Gioconda Belli) i que ha d'haver-hi coherència entre fins i mitjans (Gandhi). Altrament dit, que cal incrementar la presència social i el protagonisme directe de les persones i comunitats en la cooperació per al desenvolupament, i que, atès que no tot és permès o compatible amb els objectius de les ONGD, el millor és l'autoregulació del sector. ■

Organitzacions no governamentals que formen part de la Federació Catalana d'ONGD

Acció Solidària CIEMEN

Rocafort, 242, bis. 08029 Barcelona
Tel. 4443800 / Fax 4443809

ACSUR-Las Segovias

Sant Honorat, 7, pral. 08002 Barcelona
Tel. 318 34 25 / Fax 412 43 77

Aigua per al Sahel

Via Augusta, 20, 7è. 08006 Barcelona
Tel. 3211611 i 2370647 / Fax 4263910

Ajuda en Acció

Balmes, 32, 3r 1ª. 08007 Barcelona
Tel. 4883377 / Fax 4883279

Alternativa Solidària-Plenty

Antonio Ricardos, 14, s/àtic 1ª. 08027 Barcelona
Tel. 3404362 / Fax 3522881

Arquitectes sense Fronteres

Pl. Nova, 5. 08002 Barcelona
Tel. /Fax 306 78 19

Ass. d'Amics UNESCO de Manresa

C/Hospital, 14, 2n, 1ª. 08240 Manresa
Tel. 8741910 / Fax 8744858

Ass. d'Amistat amb el Poble de Guatemala

Vistalegre, 15. 08001 Barcelona
Tel. /Fax 4434392

Ass. Catalana d'Amics del Poble Saharaui

C/ Pere Vergés, 1, planta 10, despatx 10.
08020 Barcelona.
Tel. 2780294 ext. 3010 / Fax 2780174

Ass. Catalana per la Pau

Ronda Sant Pere, 44, entl. 1ª. 08010 Barcelona
Tel. 3193682 / Fax 3193682

Ass. Catalana de Brigadistes a Nicaragua

Vistalegre, 15. 08001 Barcelona
Tel. /Fax 4434392

Ass. Catalana de Prof. per la Cooperació

Pons i Gallarza, 1-3, 5è. 08030 Barcelona
Tel. 2742504 / Fax 2742094

Ass. Catalana de Solidaritat i Ajuda al Refugiat (ACSAR)

Avda. Paral·lel, 202. 08015 Barcelona
Tel. 4237828 / Fax 4266803

Ass. Catòlica Int. de Servei a la Joventut Femenina

València, 273, 1r 1ª. 08009 Barcelona
Tel. /Fax 2155626 / 4873217

Ass. d'Educació Popular Carlos Fonseca Amador

Ramon Roig i Badia, 3. 08820 El Prat de Llobregat
Ass. de Suport a les Org. Populars Xilenes
Sugranyes, 126, entl. 2ª. 08028 Barcelona
Tel. /Fax 4322185

Ass. Juvenil de Cooperación al Desarrollo

Via Laietana, 30, 3r 1ª. 08003 Barcelona
Tel. 3190109 / Fax 3104450

Ass. per les Nacions Unides a Espanya

Fontanella, 14, 1r 1ª. 08010 Barcelona
Tel. 3013198 / Fax 3175768

CAMI

Pg. del Riu, 4. 08240 Manresa

Casa de Nicaragua

Vistalegre, 15. 08001 Barcelona
Tel. /Fax 4434392

C.A.S.A.L.

Vistalegre, 15. 08001 Barcelona
Tel. /Fax 4434392

Centre d'Estudis Africans (CEA)

Via Laietana, 54, 4t 3ª. 08003 Barcelona
Tel. 2680477 / Fax 2680139

Centre d'Estudis Amazònics

Loreto, 8, àtic. 08029 Barcelona
Tel. 4300842 / Fax 4196736

Centre UNESCO de Catalunya

Mallorca, 285, pral. 08037 Barcelona
Tel. 2075805 / Fax 4575851

Comité de Solidaritat Catalunya-Liban

Xifré, 54, pral. 08026 Barcelona
Tel. 2102483 / Fax 2199453

Comité de Solidaritat amb els Pobles del Perú

Besòs, 45. 08227 Terrassa
Tel. /Fax 7316541

ConcertacioN/S

Junta de Comerç, 24, pral. 1a. 08001 Barcelona
Tel. 4123880 / Fax 3186322

Cooperació Amazònica

Girona, 35, 3r, 1ª 08010 Barcelona.
Tel./Fax 4121134

Creu Roja Catalunya

Avda. Vallvidrera, 73. 08017 Barcelona
Tel. 2051414 / Fax 2804280

Educació sense Fronteres (ESF)

Josep Anselm Clavé, 6, 1r 1a. 08002 Barcelona
Tel. 4127217 / Fax 4124036

Entrepobles

Pl. Berenguer el Gran, 1, 3r 1ª. 08002 Barcelona
Tel. 2683366 / Fax 2684913

Escoltes Catalans

Cervantes, 5, ent, 2ª. 08002 Barcelona
Tel. 3012088 / Fax 4121063

ETANE

Pere Vergés, 1, 6ª pl. 08020 Barcelona
Tel. /Fax 2780294 / 2780174

Farmacèutics Mundi

Milà i Fontanals, 13. 08205 Sabadell
Tel. 7124543 / Fax 7124483

Fundació Alfons Comín

Avda. Rep. Argentina, 190, 2n 2ª 08023 Barcelona
Tel. 4185497 / Fax 4188145

Fundació CODESPA

Via Laietana, 30, 3r 08003 Barcelona
Tel. 3190109 / Fax 3104450

Fundació INTERMÓN

Roger de Llúria, 15. 08010 Barcelona
Tel. 4820700 / Fax 4820707

Fundació Pau i Solidaritat

Via Laietana, 16, 5è. 08003 Barcelona
Tel. 4812912 / Fax 315172

Fundació PRODEIN

Xuclà, 19. 08001 Barcelona
Tel. /Fax 3013194

Fundació PROIDE

Marqués de Santa Anna, 7. 08023 Barcelona
Tel. 2377180 / Fax 2373630

Infància Viva Meninos e Meninas da Rua

Gran de Gràcia, 126, pral. 08012 Barcelona
Tel. 2179527 i 2189167 / Fax 4161026

Juristes Sense Fronteres (JSF)

Villarreal, 195, entl. 2ª. 08036 Barcelona
Tel. 3221222 / Fax 3221362

Justícia i Pau

Rivadeneira, 6, 10è. 08002 Barcelona
Tel. 3176177 / Fax 4125384

Lliga dels Drets dels Pobles

Ca l'Estruc. Sant Isidre / Lluís. 08208 Sabadell
Tel. /Fax 7237102

LIWANDA

C/Rosselló, 118, 4t 1ª. 08021 Barcelona
Tel. 4651639

Mans Unides

Rbla. Catalunya, 32, 1r 1ª. 08007 Barcelona
Tel. 4877878 / Fax 4874574

Medicus Mundi Catalunya

Elisa, 14. 08023 Barcelona
Tel. 4184762 / Fax 4184866

Metges Sense Fronteres (MSF)

Nou de la Rambla, 26. 08001 Barcelona
Tel. 3046100 / Fax 3046102

Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi

Roger de Llúria, 7, 4t. 08010 Barcelona
Tel. 3188044 / Fax 4120398

MÓN-3 Universitaris pel Tercer Món

Avda. Diagonal, 690. 08034 Barcelona
Tel. 4024325 / Fax 2802378

Nous Camins

Clot, 97. 08026 Barcelona
Tel. 2310712 / Fax 2312350

Projecte Local

C/ Balmes, 296, 2n, 1ª. 08006 Barcelona
Tel. 2015474 / Fax 2014539

SECODES

Elisabets, 12. 08001 Barcelona
Tel. 3026495 / Fax 3022118

SETEM

Sant Antoni Abad, 49. 08001 Barcelona
Tel. 4415335 / Fax 4432069

SODEPAU

Avinyó, 29, baixos. 08002 Barcelona
Tel. 2682202 / Fax 2681962

Solidaritat amb Centreàmerica

Del Sol, 99, 1r. 08201 Sabadell
Tel. /Fax 7266091

VETERMÓN-Veterinaris sense Fronteres

Josep Anselm Clavé, 6, 1r 1ª. 08002 Barcelona
Tel. 4127108 / Fax 4124036

Entitat observadora

Fundació CIDOB

Elisabets, 12. 08001 Barcelona
Tel. 3026495 / Fax 3022118